



Göç Politikalarına Yerelden Bir Bakış: Gaziantep Üzerine Bir Değerlendirme*

A Local View of Immigration Policies: The Case of Gaziantep

Sönmez ALVANOĞLU YOLCU ¹

Özet

Bu çalışma, Paul Sabatier ve Daniel Mazmanian tarafından geliştirilen “uygulama teorisi”ne odaklanarak, Gaziantep’te Suriyeli göçmenlere yönelik göç politikalarının nasıl şekillendiğini ve yerel yönetimlerin politika uygulamasındaki rolünü irdelemeyi hedeflemiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemine göre yürütülmüştür. Çalışmanın verileri, Gaziantep’te, 2019 yılının Kasım ve Aralık aylarında gerçekleştirilen 32 Suriyeli göçmen ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Şahinbey Belediyesi ve Şehitkamil Belediyesi’nin ilgili birimleri ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlara dayanmaktadır. Politika uygulamasında yerel yönetimler, geçicilik ve kalıcılık tartışmaları, uyum ve sivil toplum ve kurumlar arası işbirliği bağlamlarında üç temaya ayrılarak ele alınmıştır. Çalışmanın temel argümanı, Türkiye’de göç politikaları büyük ölçüde merkezi yönetim tarafından belirlenmekte iken, Gaziantep’te politikanın yerel düzey bürokratların etkisiyle dönüşerek yeniden ve aşağıdan yukarı doğru şekillendiği yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göç Politikaları, Yerel Göç Uygulamaları, Bürokrasi, Gaziantep

Abstract

This study aimed to examine how immigration policies are determined in Gaziantep and the effect of local governments in policy implementation, in the context of “implementation theory.” The study followed a qualitative methodology. Data was collected through semi structured interviews with 32 Syrian immigrants in Gaziantep, as well as with relevant units of the Gaziantep Metropolitan Municipality, Şahinbey Municipality and Şehitkamil Municipality. The impact of local governments on the implementation of immigration policies in Gaziantep is discussed under three main themes: temporary versus permanent status, cohesion, civil society and inter-institutional cooperation. The main argument of the study is that while migration policies in Turkey are primarily determined by the central government, these policies have been transformed and reshaped in Gaziantep through a bottom-up policy approach, driven by the influence of street level bureaucrats.

Keywords: Migration, Policy Implementation, Local Immigration Practices, Bureaucracy, Gaziantep

* Bu çalışma, Prof.Dr.Yeşer Yeşim ÖZER YÜRÜR danışmanlığında hazırlanan, “Suriyeli Mültecilere Yönelik Göç Politikalarında Yerel Yönetimlerin Rolü:Gaziantep ve Trablusşam’da Karşılaştırmalı Bir Politika Analizi” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

¹ **Corresponding Author | Yetkili Yazar:** (Dr.), Bağımsız Araştırmacı, Antakya/Türkiye, sonmezalvanoglu@hotmail.com,
ORCID: 0000-0002-5044-6962



GİRİŞ:

Suriye’de 2011 yılında başlayan protesto ve gösteriler zamanla büyük bir iç karışıklığa dönüşmüş, yüz binlerin ölümüne ve milyonlarca insanın yerinden yurdundan edilmesine neden olacak gelişmelerin fitili ateşlenmiştir. Türkiye, Suriye’ye komşu olması sebebiyle ve ilk seneler Suriyeli göçmenlere yönelik uyguladığı “açık kapı politikası” dolayısıyla bu krizden en çok etkilenen ülke konumunda olmuştur. Savaşın bir süre sonra sona ereceği ve göç eden insanların ülkelerine geri döneceklerine dair algı, zamanla yerini kalıcılığa ve belirsizliğe evrilen bir gerçekliğe bırakmıştır. Bu gerçeklik, göçmenler, yerel halk ve hükümet gibi savaştan etkilenen bütün aktörler açısından senelerce sürecek ve hâlihazırda pek çok yönden devam eden bir dizi sorunlar ve belirsizlikler yumağını da beraberinde getirmiştir.

Günümüzde Dünya nüfusunun %55’i kentsel alanlarda yaşamaktadır. 2050 yılına kadar bu oranın %68’e çıkması beklenmektedir.(Birleşmiş Milletler,2025) Kentlerdeki bu yoğunlaşmanın önemli bir bölümünü göçmenler oluşturmaktadır. Göçmenler, sağlığa, eğitime, istihdama ve temel hizmet alanlarına erişim gibi sebeplerle kentlerde yaşamayı tercih etmektedir. Türkiye’deki Suriyeli göçmenler de, 2013 senesinden sonra kent mültecilerine dönüşmüştür. Suriyeli göçmenler, Türkiye’nin bütün illerinde mevcut olup, kamp dışında kentsel alanlarda yaşamaktadırlar.(Erdoğan,2022:31) Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin güncel verilerine göre, Türkiye’de kayıtlı Suriyeli göçmenlerin sayısı 3.093.909’dur. (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği,2024) Kayıt altına alınmamış Suriyeli göçmenlerin mevcudiyeti de düşünüldüğünde, bu rakamın 5 milyon dolaylarında olduğu tahmin edilmektedir. Suriyeli göçmenlerin büyük bir çoğunluğu, sırasıyla İstanbul, Gaziantep, Şanlıurfa ve Hatay illeri’nde yaşamaktadır. (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024) Yukarıda ifade edildiği gibi dünyadaki genel duruma paralel olarak, Türkiye’de de Suriyeli göçmenler, çoğunlukla kentsel alanlarda yaşamlarını sürdürmektedir. Kente yerleşen bir göçmen, çöplerin toplanmasından, alt yapı hizmetlerine kadar birçok konuda belediyenin faaliyetlerinden faydalanmak durumundadır. Dolayısıyla yerel yönetimler, bu kitlesel akından etkilenen birincil aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dünyada yaşayan göçmenlerin sayısı gün geçtikçe artmakta ve bu durum yeni politikaların üretimini gerekli kılmaktadır. (Danış, 2018) Bu nedenle, göçmenlere yönelik hayata geçirilen politikalar ve bu politikaların uygulanması büyük önem taşımakta ve hem göçmen, hem de ev sahibi toplum ile iç içe olan yerel yönetimler, bu aşamada önemli roller üstlenmektedir. Buna rağmen, Türkiye’de yerel yönetimler açısından süreç daha netamelidir. (Alvanoğlu ve Ateş, 2020:383) Çünkü yerel yönetimler, bu göç sürecini omuzlayan aktörlerin başında gelse de yetkileri kısıtlıdır. Türkiye’de yasal çerçevede belediyelerin göçmenlere hizmet konusu netlikten uzaktır ve bu konuda doğrudan bir düzenleme mevcut değildir. Mülteciler, belediyelere sağlanan finansal destekten faydalanamamaktadır. Bu finansal destek, belediyenin barındırdığı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına göre dağıtılmaktadır. (Erdoğan,2019 : 15)

Belediyeler, göçmenlere yönelik faaliyet ve uygulamalarını, Belediye Kanunu’nun 13.Maddesi ve 38.Maddesi’nin n bendine dayandırmakta ve çeşitli inisiyatiflerle süreci yönetmektedirler. Türkiye’de yerel yönetimler politika üretiminde etkin değilken daha çok uygulama aşamasında birincil aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yukarıda ifade edildiği gibi, belediyelerin, göçmen politikalarının uygulanmasında giderek artan rolleri bulunmaktadır, Türkiye’nin güçlü merkezîyetçi yapısına rağmen bu gelişen rol, mültecilere karşı yerelde farklı yanıtların verilmesine neden olmuştur. (İçduygu ve Osseian,2022:3)

Türkiye’de yerel yönetimlerin mültecilere yönelik yaklaşımı dört şekilde kategorize edilebilir. İlk göçmenlere tamamen karşı olan belediyelerdir. Bunların mültecilere yönelik tutumları söylemlerine de yansımıştır. İkinci grupta mültecilere karşı ilgisiz olan belediyeler yer almaktadır. Bunlara göre göçmenler, yerel yönetimlerden ziyade merkezi yönetimin sorumluluğundadır. Üçüncü grupta göçmenlere sınırlı ölçüde hizmet sunan belediyeler yer almaktadır. Dördüncü grupta, göçmenlere yönelik etkin faaliyetler sürdüren belediyeler yer almaktadır. (Danış ve Sert,2019:56-57) Bu anlamda Gaziantep, göçmenlere yönelik etkin faaliyetler sürdüren belediyeler kategorisinde sınıflandırılabilir. Gaziantep’in göçmenler konusunda önemli işbirlikleri ve öncü sayılabilecek hizmetleri mevcuttur ve bu girişim ve inisiyatifler birçok akademik çalışmaya da konu olmuştur. Bu noktada Gaziantep, göçmenlere yönelik hizmetler bağlamında diğer illerden farklılaşmaktadır. Dolayısıyla Gaziantep’in, bu çalışmanın sahası olarak seçilmesinde, oldukça yoğun bir Suriyeli göçmen nüfusu barındırmasının yanı sıra, bu öncü çalışmaların olmasının ve inisiyatiflerin de etkisi bulunmaktadır. Makalede takip eden bölümde politika uygulaması, teorik çerçevede ele alındıktan sonra, araştırmanın yöntemi kısmına yer verilecek, sonrasında Gaziantep’e odaklanılarak, yerel yönetimlerin politika uygulamasındaki rolleri belirli temalara ayrılarak ele alınacaktır.

1. Teorik Çerçeve: Politika Uygulaması

Hükümet politikaları var olan bir soruna çözüm üretmek, mevcut kurumların içindeki şemayı değiştirmek ve yeni yapılar oluşturmak için planlanan faaliyetlerdir. (Smith,2019:202) Anderson’a göre, bir politika tasarlanıp yürürlüğe konduğu zaman ve örneğin, bir yasa resmileşip kanun haline geldiği zaman, artık bir kamu politikasından söz edebiliriz. (Anderson, 2003:193) Ayrıca, yürürlüğe giren bir kamu politikasının başarısı, politikanın nasıl uygulandığı ile yakından ilişkilidir.(Khan,2016:3)

Politika uygulaması kompleks bir süreçtir.(Signe,2019:12) Ayrıca, bir politikanın uygulanması çeşitli etkileri de beraberinde getirmektedir.(Smith,2019:202) Bu nedenle, uygulama aşaması, politika yapım sürecinin en önemli aşaması olarak kabul edilmektedir. Bu aşama artık teorinin pratiğe dökülmüş halidir. Kelime olarak uygulama, “bir şeyi uygulama eylemi, bir şeyi aktif ve etkili hale getirme süreci” anlamına gelmektedir. (Merriam Webster Sözlük,2024) O’Toole’e göre politika uygulaması bir şeyi yapmak veya bir şeyi yapmayı bırakmak ve bunun nihai sonucudur.(O’Toole,2000:266) Literatürde en çok atıf alan tanımlardan biri Sabatier ve Mazmanian’a aittir. Sabatier ve Mazmanian’a göre politika uygulaması “genellikle bir yasaya dâhil edilen, ancak aynı zamanda önemli idari emirler (mahkeme kararları) şeklini de alabilen temel bir politika kararının uygulanması” olarak ifade edilir. İdeal olarak bu karar, ele alınacak sorunları tanımlar, takip edilecek hedefleri şart koşar ve uygulama sürecini çeşitli şekillerde yapılandırır. (Mazmanian ve Sabatier,1983: 20) Anderson’a göre uygulama, bir tasarı yürürlüğe girdikten sonraki süreçtir. Uygulama, bir kanunun hedef kitleye uygulanması amacıyla yürürlüğe konması için yapılan her şeyi ve hedeflerin gerçekleştirilmesini kapsar.(Anderson, 2003:193) Politika uygulaması, programı yürürlüğe koymak için politikaları birbirine bağlayan mekanizmaları, kaynakları ve ilişkileri ifade eder. Daha spesifik olarak verilen bir görevi gerçekleştirmek ve başarmak olarak tanımlanabilir.(Mthethwa,2012:37) Kamu politikasının ne ölçüde başarılı olacağı, hedeflerin ne ölçüde etkili olacağı ve hedef kitle açısından sonuçların nasıl olacağı gibi konularda genellikle bir belirsizlik hakimdir. Çünkü en nihayetinde politika uygulaması, tekdüze ve sonuçları tahmin edilebilir bir süreç değildir. (Anderson, 2003:193)

Politika uygulaması, en temelde şu sorulara odaklanmaktadır.

- 1- “Uygulama, politikanın kendisi ile ne derece tutarlıdır?
- 2- Hedeflerin gerçekleşme düzeyi ve politika etkileri amaçlarla ne derece tutarlıdır?

- 3- Politika çıktılarına ve sonuçlarına etki eden hususlar nelerdir?
- 4- Elde edilen tecrübeler sonucunda, politikalar nasıl yeniden hazırlanmıştır?” (Sabatier,1986:23-24)

Kamu politikalarının yürürlüğe girmiş olması, mutlaka başarı sağlayacakları anlamına gelmemektedir. (Cerna,2013:17) En iyi formüle edilmiş politika dahi, politika kararları doğru bir şekilde uygulanmazsa başarısız olacaktır. Genel olarak artık kamu politikaları yalnızca kamu sektörünün tekeline değildir. Kamu politikaları, farklı kuruluşlar ve hükümet mekanizmaları tarafından uygulanmaktadır. Kimi zaman da kamu politikaları, hükümet organları tarafından formüle edilip, farklı aktörler tarafından uygulamaya konmaktadır.(OECD,2020:82) Göç politikaları da bu anlamda farklı aktörlerin işbirliğini gerektiren politikalardır. Politika uygulaması doğrusal bir süreç olmadığından politikanın uygulanmasıyla değişim genellikle çok yönlüdür. Tek bir kurumun politikayı tek başına yönetebilmesi, oldukça güçtür. Hemen hemen her durumda politikalar, birden fazla grubun eylemleri ile uyumlu bir çalışmayı gerektirmektedir.(USAID,2011:14)

Politika uygulaması pek çok bağlamdan da etkilenen bir süreçtir. Ülkenin yönetim sistemi, kültürel özellikleri, göç tecrübeleri, ekonomik gücü gibi pek çok faktör politika uygulamasına etki etmektedir. Ayrıca kurumların uygulama süresinde yaptıkları çok önemli olsa da, taleplerin ve kayıtların incelenmesi, bilgi toplama ve raporları hazırlamak sıradan işler gibi görünebilir. Birçok kişi, kendisini etkileyene kadar kurumların yaptıklarından haberdar değildir. Politikanın içeriği açısından, etkisi ve başarı derecesi, formülasyon ve benimseme aşamalarında ortaya çıkanlar kadar önemlidir. Çünkü eğer uygulama aşaması başarısız olursa, hazırlık sürecinde gösterilen çabaların bir anlamı olmayacaktır.(Anderson, 2003: 1194)

Politika uygulamasının performansı odaklanılması gereken bir diğer noktadır. Politika uygulamasının başarısını üç şekilde kategorize etmek mümkündür.

- 1- Politikanın çıktısı, sonucu ve nihai sonucu
- 2- Politikanın etkisi
- 3- Politikanın toplumun gelişmesinde öncülük edip etmediği (Khan,2016:7)

Türkiye’nin Suriyeli göçmenlere yönelik politikası “açık kapı politikası” olarak başlamış ve 2016 yılına kadar süreç bu şekilde devam etmiştir. (Erdoğan,2017:284) Suriyeli göçmenler hukuken bir karşılığı olmayan ve geçici olarak düşünülen “misafir” olarak adlandırılmıştır.(İçduygu ve Şimşek,2016:60) Bu dönem geçicilik söylemlerinin hüküm sürdüğü bir dönemdir. Bu dönemde Suriyeli göçmenlere yönelik politika geçicilik üzerine inşa edilmiştir. 2012 yılında, “Türkiye’ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge” yürürlüğe girmiştir. Bu yönerge ile göçmenlerin, geçici koruma statüsü altında oldukları vurgulanmıştır.(Göç İdaresi Başkanlığı, 2025) 2013 yılında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu yürürlüğe girmiş ve 2014 yılında YUKK’un 91.maddesine istinaden hazırlanan, Geçici Koruma Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. (Göç İdaresi Başkanlığı,2025) 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslar arası Koruma Kanunu, pek çok açıdan yenilik getirmiş olsa da, yerel yönetimlerin yetkileri açısından dikkate değer bir yenilik ortaya koymamıştır. Kanun, yerel yönetimlerden beklentileri, öneri şeklinde ifade etmiştir.(Erdoğan,2017:42) Bu nedenle yerel yönetimler, politika sürecinde, büyük ölçüde uygulama aşamasında karşımıza çıkmaktadırlar. Bu

aşamada politika uygulamasının üç modelinden, yukarıdan aşağıya uygulama modeli, aşağıdan yukarıya uygulama modeli ve sentez(karma) uygulama modellerinden bahsetmekte fayda var.

1.1.Yukarıdan Aşağıya Politika Uygulaması

Rasyonel model veya sistem model olarak da bilinen yukarıdan aşağıya uygulama modeli, (Mthethwa,2012:39) yetkili otoritenin kararını başlangıç noktası olarak ele almaktadır. Bu modele göre hükümet net ve tutarlı hedefler belirlemelidir. Ancak bu model, çeşitli dinamikleri ve politik kısmı ihmal etmekte ve uygulamayı sadece yönetimin işiymiş gibi görmektedir. (Signe,2019:13, Cerna, 2013:18) Yukarıdan aşağıya model savunucuları, üst düzey yetkililerin eylemlerine, davranışlarını etkileyen faktörlere, politika hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığına ve politikanın deneyime dayalı olarak, yeniden formüle edilip edilmediğine odaklanmaktadır. (Anderson,2003:196) Bu modelde, daha hiyerarşik ve kontrollü bir yaklaşım mevcuttur.(Mthethwa,2012:39) Bu model, yalnızca yasayı başlangıç noktası olarak ele aldığı ve diğer faktörleri göz ardı ettiği için çeşitli eleştirilerin de konusu olmuştur.(Cerna,2013:18)

1.2.Aşağıdan Yukarıya Politika Uygulaması

Aşağıdan yukarıya yaklaşım, politikaya hizmet alıcıların ve hedef kitlenin gözünden bakmaktadır.(Signe,2019:13) Bu modelin savunucuları, merkezi kararların uygulamada daha esnek olması gerektiğini savunmaktadır. Çünkü bu esneklik politikanın hedefe ulaşması için elzemdir. (Signe,2016:14) Buna göre yerel aktörlerin etkisini, amaçlarını ve politikayı uygularken belirledikleri stratejileri göz ardı etmemek gerekmektedir.(Cerna,2013:18) Zira bu aşamada politikanın yerel koşullara göre dönüşme potansiyeli mevcuttur. Bu modelin savunucularına göre uygulamada saha bürokratlarının rolleri göz ardı edilmemelidir. Lipsky saha bürokratlarını ele aldığı çalışmasında, politikayı uygulayan ve ön safta yer alan personelin politika uygulama aşamasında ve başarısındaki önemine dikkat çekmektedir. (Lipsky,2010:3) Lipsky, saha bürokratlarını yaptıkları işin gereği olarak, doğrudan halk ile iç içe olan yerel düzeydeki bürokratlar olarak tanımlamaktadır. (Lipsky,2010:3) Bu noktada, saha bürokratları denilen yerel düzey bürokratların politikanın uygulanma aşamasında, etkisi vardır. Bunlar takdir yetkilerini kullanarak, politikayı dönüştürüp, yerel düzeyde yeniden şekillendirebilir. Bu nedenle politikanın istenen hedeflere ve başarıya ulaşmasında oldukça etkisi vardır.

Aşağıdan yukarıya yaklaşım teorisi, başarılı bir uygulama ile takdir yetkisi arasında pozitif bir ilişki olduğunu ileri sürmektedir.(Thomann, Van Engen, Tummers,2018:585) Politikaların nihai uygulayıcıları olan bu bürokratlar, takdir yetkilerini kullanarak, politikanın uygulama aşamasına etki etmektedir. Saha bürokrasisinin temelini oluşturan takdir yetkisi, bürokratların çeşitli çözüm yolları karşısındaki seçimleridir. (Yıldırım, 2010:840) Başka bir ifadeyle takdir yetkisi; belirli durumlarda ne yapılacağına karar verme özgürlüğüdür. (Thoman, Van Engen, Tummers, 2018:584) Takdir yetkilerinden ve uygulama aşamasındaki etkilerinden dolayı, Lipsky'e göre saha bürokratları aynı zamanda politika yapımcılardır. Saha bürokratlarının kişisel eylemleri, sunulan hizmetlerin kalitesinde etkilidir.(Lipsky, 2010:13) Yerel bürokratların yaklaşımları, yerel ekonominin koşulları ve hizmet alıcıların yaklaşımları uygulamaya etki eden faktörlerdir. (Anderson, 2013:95)

1.3.Sentez (Karma) Uygulama Modeli

Sentez model, yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya uygulama modelinin güçlü yönlerine odaklanan ve zayıf yönlerini elimine eden bir modeldir. (Signe,2013:14) Paul Sabatier, Richard Elmore ve Malcolm L.Goggin bu modelin öncüleri arasında sayılabilir. Bu model her iki model arasında terazi görevi görmeye çalışan bir modeldir. (Pülz ve Treib, 2003:90) Sentez model, kamu politikasını geniş bir perspektifle ele almakta ve bu bakış açısı, sürecin içindeki bütün aktörlerin göz önünde bulundurulmasını gerektirmektedir.(Kaptı ve Alaç, 2015:137) Çünkü politikanın gelişimi ve uygulanması birbiriyle ilişkili/bağılantılı süreçlerdir.

2. Metodoloji

Çalışma, nitel araştırma yöntemine göre yürütülmüştür. Alan çalışması, 2019'un Kasım ve Aralık aylarında gerçekleştirilmiştir. Göçmenlere ulaşma noktasında kar topu örnekleme ve amaçlı tesadüfi örneklem tekniklerinden faydalanılmıştır. Kar topu örnekleme, mülakat gerçekleştirecek birkaç kişinin bulunması ve sonradan bu kişilerin vasıtasıyla mülakat yapılacak diğer kişilere ulaşılması olarak tanımlanabilir. Mülakatlara kar topu örnekleme ile başlanmış ancak sonrasında tesadüfi örneklem ile devam edilmiştir. Bunun temel nedeni aynı etnik kökene sahip kişilerle mülakat yapılmasının önüne geçilmesidir. Alan çalışması, Gaziantep'in, Şehitkamil ve Şahinbey İlçeleri'nin, Alleben, Düztepe, Güneykent, İstiklal, Yeditepe, Gazikent, Karşıyaka ve Yaprak Mahalleleri'nde gerçekleştirilmiştir. Bu mahalleler, Suriyeli mültecilerin yoğun olarak nüfuslandığı mahallelerdir. Çalışmanın bu ilçelerde gerçekleştirilmiş olmasının sebebi Şehitkamil ve Şahinbey İlçeleri'nin, Gaziantep'in merkez ilçeleri olmasıdır.

Bunun yanı sıra, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Göçmen İşleri Birim Amiri, Şahinbey ve Şehitkamil Belediyeleri'nin ilgili birim amirleri, Gaziantep BŞB Beyaz Masa'da SGDD-ASAM tarafından görevlendirilen personel ile farklı tarihlerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşülen Suriyeli göçmen sayısı 32 olup, bunların 14'ü kadın ve 18'i erkektir. Görüşme gerçekleştirilen göçmenlerin yaşları 18 ile 64 arasında değişmiştir. Görüşme gerçekleştirilen göçmenler, 2011 senesi sonrasında, Cerablus, Hama, Menbiç, Halep, Azez, Humus, İdlib gibi şehirlerden göç etmiş kişilerdir. Görüşme gerçekleştirilen göçmenlerin 20'si, ilkokul mezunu, 2'si hiç okula gitmemiş, 5'i lise mezunu ve 5'i üniversite mezunudur. Görüşme gerçekleştirilen göçmenlerin meslekleri, işçi, Arapça öğretmeni, bakkal, işletmeci, kurs öğretmeni, sivil toplum çalışanı, demirci, hasta bakıcı, toptancı, ev hanımı, işsiz, terzi, doktor, muhasebeci ve dükkan sahibi olarak sıralanabilir. Görüşmeler araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve araştırmacı Arapça bildiğinden dolayı görüşmelerde tercüman kullanılmamıştır. Mülakat yapılan mültecilere çalışmanın amacını açıklayan onam formları verilmiştir. Çalışma verileri, Miles ve Huberman'ın akış modeline göre ve üç temaya ayrılarak analiz edilmiştir.

1. Geçicilik ve kalıcılık ekseninde politika uygulaması
2. Uyuma yönelik politika uygulaması
3. Sivil toplum ve kurumlar arası işbirliği bağlamında politika uygulaması

3. Gaziantep'te Suriyeli Mülteciler

TÜİK, 2023 yılı verilerine göre Gaziantep nüfusu, 3.164.134'tür. (TÜİK,2024) Gaziantep, tarih boyunca Anadolu'da varlık göstermiş bütün devletler açısından bir merkez konumunda olmuştur. (Gaziantep Valiliği,2024) Şehir, Hitit, Asur gibi köklü medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır ve günümüzde bu medeniyetlerin izlerini görmek mümkündür. (Gaziantep Kültür ve Turizm

Müdürlüğü, 2024) Gaziantep, bugün de önemli bir ticaret ve sanayi merkezidir. Bu nedenle istihdam açısından da önemli bir şehirdir.

Göç İdaresi Başkanlığı'nın güncel verilerine göre, Gaziantep'te kayıtlı Suriyeli mülteci sayısı, 428.674'tür. Gaziantep'i sırasıyla, Şanlıurfa, Hatay, Adana ve Mersin illeri takip etmektedir. (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024) Gaziantep, gelişimi, sanayisi ve ticareti ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin önemli illerinden biridir. Suriye'ye sınırının olması, oldukça yüksek bir Suriyeli göçmen nüfusu barındırmasında önemli bir etkidir. Suriyeli göçmenler, kente rastgele dağılmış olup, çoğunlukla sosyoekonomik düzeyi düşük bölgelerde ve yetersiz koşullarda yaşamaktadır. Suriyeli göçmenlerin, Gaziantep'te özellikle İstiklal, Karşıyaka, Yaprak Mahallesi gibi bölgelerde, dükkandan bozma, penceresi olmayan tek göz odalarda yaşadıkları görülür.

4. Geçicilik ve Kalıcılık Ekseninde Politika Uygulaması

Göçün ilk yılları, bütün aktörler açısından sürecin geçicilik üzerine inşa edildiği bir dönemdir. Bu ilk evrede genel olarak bir belirsizlik hakim olup, mültecilerin geri döneceklerine dair algı henüz oldukça kuvvetlidir. Geçicilik söylemleri, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve Geçici Koruma Yönetmeliğinden sonra da devam etmiştir. (İçduygu ve Demiryontar, 2022:323) Ancak Şahinbey Belediyesi Sosyal Yardım İşlerinden Sorumlu Birim Amiri'nin de belirttiği gibi, geçicilik söylemlerine rağmen Suriyeli göçmen sayısı gittikçe artmış ve Suriyeli göçmenlerin geri döneceklerine dair algı yerini, zamanla kalıcılığa evrilen bir anlayışa bırakmıştır.

"Mülteciler buraya ilk geldiklerinde, yatacak, kalacak yerleri yoktu. Parklarda yatıyorlardı. Bu insanları otellere ve devletin okullarına yerleştirdik. Göçün ilk yıllarında vaziyet berbattı. Gelenlerin bir süre kalıp sonra gidecekleri düşünülüyordu. Ama hiç öyle olmadı. Mülteci sayısı gittikçe arttı. Hiç kimse geri dönmedi." (Şahinbey Belediyesi, Sosyal Yardım İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, 13.12.2019)

Gaziantep BŞB, Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, krizin ilk senelerinde belediye olarak, Suriyeli göçmenlere barınma konusunda destek olduklarını ve krizin başından beri bu soruna çeşitli çözümler üretmeye çalıştıklarını vurgulamıştır. Gaziantep BŞB, sürecin ilk dönemlerinden beri çeşitli inisiyatifler ve dolayısıyla yerel düzeyde takdir yetkisini kullanarak süreci yönetmiştir. Bu şöyle ifade edilmiştir.

"Biz Gaziantep Büyükşehir Belediyesi olarak, savaşın başından beri mülteci sorununa çözümler üretmeye çalışıyoruz. Örneğin, mülteci geliyor gecenin geç bir vakti, geceyi ya dışarıda geçirecek ya da bir parkta geçirecek. Bu durumda belediye olarak bu insanlar için çeşitli yerleri kiraladık. Güvenli bir şekilde kalabilsinler diye." (Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, 04.12.2019)

"2012 yılında Nisan Ayı'nda göreve başladım ben. O zamanlarda Valiliğin talimatı vardı. Gelen misafirlerin konaklamalarına yardımcı olduk, ayrıca kampa götürülecekleri durumda da destek sağladık. Mültecilerin, belediyeye bağlı Atatürk Spor Merkezi'nde kalmalarını sağladık. AFAD ve Valilik ile koordineli çalışmalar yaptık. Gıda malzemesi ve

temel ihtiyaçlar gibi birkaç günlük ihtiyaçlarını karşıladık. Tabi bu malzemeler kendilerine verilmedi. O esnada kullanıp iade ettiler.”(Şehitkamil Belediyesi, Sosyal Yardım İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, 25.12.2019)

Göç süreci en başında, göçmenler açısından da, geçicilik üzerine inşa edilmiştir. Ancak Suriye’de durumlar gittikçe kötüleşmiştir. Halep’ten göç eden kadın göçmen, Suriye’de evlerinin çatışmalarda yıkıldığını ve artık dönecek bir evleri olmadığını şöyle ifade etmiştir.

“Biz, Suriye’de durumların birkaç ay içinde düzeleceğini düşünüyorduk. Önce eşim ve oğlum geldi Türkiye’ye. Sonra kızım ve ben geldik.Eşim doktor, kendisi Almanya’ya göç etti.Biz, 2013’ten beri buradayız.Suriye’ye dönmedik.Bu saatten sonra da döneceğimizi düşünmüyorum.Orada bir evimiz yok artık.Evimiz çatışmalarda yıkıldı.”(Görüşmeci 16,Güneykent Mahallesi,23.11.2019)

Gaziantep’te görüşme gerçekleştirilen göçmenlerin çoğunluğu en az birkaç senedir Gaziantep’te ikamet eden ve geri dönmeye yönelik planı olmayan göçmenlerden oluşmaktadır. Genel hatlarıyla ifade etmek gerekirse, Gaziantep’te görüşme gerçekleştirilen göçmenler, Türkiye’de bir hayat kurduklarını, çocuklarının burada okula gittiğini, Suriye’de savaş bitse dahi Suriye’nin asgari yaşam için gerekli koşullardan uzak olduğunu ve kısa vadede bu koşulların sağlanmasının mümkün olmadığını, bu nedenle geri dönmeye yönelik bir düşünceden uzak olduklarını ifade etmişlerdir.

“Öncelikle bizim kendimizi güvende hissetmemiz lazım. Bence Suriye daha çok uzun süre güvenli olmayacak. Mezhep kavgası var. Sünni, Alevi, Kürt. Karmakarışık orada durumlar. Ben şimdi Afrin’e gitsem, PKK beni vurur. Kürt, Arapların arasında yaşarsa yine öldürürler.”(Görüşmeci 2, Düztepe Mahallesi, 06.11.2019)

“Benim Suriye’ye dönmek gibi bir düşüncem hiç yok. Orasının güvenli olacağını düşünmüyorum. Çatışmalar devam ediyor. Her gün patlamalar oluyor. Alt yapı yok, birçok yerde elektrik, su yok, hastane yok. Nasıl geri döneceğiz? Çocukların eğitim alması çok önemli mesela. Orada birçok okul yıkılmış durumda.”(Görüşmeci 18, İsmet Paşa Mah.04.12.2019)

“Biz geri dönmek istemiyoruz. Çocuklarımız burada evlendi, barklandı iş buldu. Burada hayat kurduk. Arada ziyaret amaçlı gideriz o kadar. Çoluğum çocuğum burada ise benim orada yapacak bir şeyim yok. Ayrıca orasının daha uzun süre güvenli olacağını hiç düşünmüyorum. Savaş bitse bile çok uzun süre şartlar dönüş için uygun olmayacak diye düşünüyorum.” (Görüşmeci 23,İsmet Paşa Mah.17.12.2019)

Savaştan kaçış sürecinde Gaziantep’in tercih edilmesinde, Gaziantep’in sınır şehri olması, iş imkânlarının diğer illere nazaran daha fazla oluşu ve Gaziantep’te bulunan akrabaların varlığı sayılabilir.Bunlar şöyle ifade edilmiştir.

“Ben Gaziantep’e geleli birkaç ay oldu. Burada tanıdıklarım vardı. Ayrıca burası büyük şehir. Yakın akrabalarım da burada. Ben Antep’e ya da Urfa’ya gelmeyi düşünmüştüm. Ama diplomama denklik almak için burasının daha iyi olacağını düşündüm. Ben uzmanlığımı 2017’de aldım. Eğitimimi yarıda bırakmak istemedim. O yüzden bu kadar kaldım Suriye’de....”(Görüşmeci 4, Beş yüz Evler Mahallesi, 03.11.2019)

“Biz Gaziantep’e geleli 7 yıl oldu. Gaziantep’te herhangi bir tanıdığımız yok. Burada iş fırsatları daha çok diye duyduk. Bu yüzden önce eşim geldi iş buldu sonra bizi aldı. Suriye’de artık yapacak bir şey kalmamıştı. Kalacak bir evimiz de yoktu artık. Evimiz bombardımanda yıkıldı. Son çaremiz buraya gelmekti ve öyle yaptık.” (Görüşmeci 13, İsmet Paşa Mahallesi, 26.11.2019)

Ben 2012 yılından beri Gaziantep’te yaşıyorum. İş imkanlarından dolayı buraya geldik. Oğlum iş buldu. Eşim önce gelmedi. Eşim biz geldikten 4 yıl sonra geldi. Oğlumu Suriye’de askere göndermek istemedim. Bu nedenle geldik Türkiye’ye.”(Görüşmeci 15, Güneykent Mahallesi, 01.11.2019)

Gaziantep BŞB, Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, savaş bitse ve Suriye daha güvenli olsa dahi bu insanların geri dönmeyeceklerini ifade etmiştir. Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, ayrıca göçmenlerin şehre rastgele yerleşmiş olmalarının doğru olmadığını ve bu insanların en başından belirli bir kotaya göre dağıtılmış olmaları gerektiğini şöyle ifade etmiştir.

“Savaş bitse bile mültecilerin geri döneceklerini düşünmüyorum. Göçün ilk yıllarından itibaren mülteciler şehirlere, belirli bir sisteme göre dağıtılmalıydı. Mesela tarım işiyle uğraşan bir mülteciyi çiftçiliğin gelişmiş olduğu yere yerleştirmek daha doğru olabilirdi. Ama bu yapılmadı.” (Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, 04.12.2019)

Görüldüğü üzere, göçmenlerin birçoğu Suriye’de savaş bitse dahi, kısa vadede normalleşmenin gerçekleşmeyeceğini düşündüklerinden ve burada bir hayat inşa ettiklerinden dolayı, Suriye’ye geri dönmek gibi bir düşünceden uzaktırlar. Öte yandan, görüşme gerçekleştirilen yerel düzeydeki aktörler de, gerekli şartlar sağlansa dahi Suriyeli göçmenlerin geri dönmesinin güç olduğunu ifade etmişlerdir. Erdoğan’ın Suriyeliler Barometresi araştırmasında da, araştırmaya katılan Türk vatandaşlarının %83,5’i, Suriyeli göçmenlerin geri dönmeyeceklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir.(Erdoğan, 2023:95) Görüldüğü üzere göç sürecinin bütün aktörleri açısından Suriye’ye geri dönüş zayıf bir ihtimal olarak kalmaktadır.

5. Uyuma Yönelik Politika Uygulaması

Uyum, bir göçmenin göç ettiği topluma ne kadar eklemlendiği, işgücüne, eğitime ve sosyal ağlara katılım oranı, temel hizmetlerden faydalanma derecesi ve göç edilen ülkenin dilini konuşabilme derecesini kapsayan bir olgudur. Bu hususların gerçekleşme düzeyi uyumun var olmasıyla yakından ilintilidir. Uyumun yerel düzeyde gerçekleşmesi gereken bir olgudur. Ager ve Strang’ın belirttiği gibi, işgücü, konut, eğitim, sağlık, sosyal bağlar, dil ve kültür, güvenlik, haklar ve vatandaşlık uyumun temel bileşenleri olarak adlandırılır. (Ager ve Strang, 2008:179) Gaziantep’e baktığımız zaman, uyum konusunda dil öğrenimi ve emek piyasasına katılımın iki önemli parametre olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Göçmen işlerinden sorumlu birim amiri, uyuma yönelik düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir.

“...Bizde uyum yanlış yorumlanıyor.Uyumu yalnızca her iki topluluğa yönelik kurslar olarak algılamamalıyız.Kişi önce çalışacak ekmek kazanacak bu şekilde uyum sağlamak çok daha kolaydır. Diğer konu Türkçe. Dil bilmek gerçekten önemli. Aslında Türkçe öğretimi işini en başından MEB’in üstlenmesi gerekiyordu.Bir şemsiye altında yapılmalıydı bu iş.Bu işte uzmanlaşmış STK’larla ortak hareket edilmeliydi ve birlikte projeler üretilmeliydi.Öyle olsaydı bu iş daha güzel çözüldü....”(Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri,04.09.2019)

Beegom’un da çalışmasında ifade ettiği gibi birçok göçmenin Türkçe konuşamıyor oluşu, uyumun önündeki en önemli engellerden biridir. Suriyeli göçmenler, Türkçe konuşmadan da hayatlarını bir şekilde idame ettirebildiklerinden, Türkçe öğrenmek için ayrıca bir çabaya gerek kalmamaktadır. Bu durum da genel olarak, Suriyeli göçmenlere karşı ön yargılara sebep olmaktadır. (Beegom,2023:176) İstiklal Mahallesi’nde ikamet eden kadın göçmen de dil bilmenin önemine ve dil bilmenin yerel halka bağları olumlu yönde etkileyeceğine şöyle dikkat çekmiştir.

Türkçe bilmek çok önemli, Türkçe bilseydim işim çok daha kolay olurdu.Bu bizi Türklerle yakınlaştırır....” (Görüşmeci 9, İstiklal Mah. Gaziantep,17.11.2019)

Gaziantep’te çocuklar ve gençler arasında Türkçeyi konuşabilenler daha yaygındır. Ancak özellikle yetişkinler arasında Türkçeyi konuşma oranı oldukça düşüktür ve göçmenler arasında buna yönelik bir motivasyon da yoktur. Göçmenlerin birçoğu Türkçe bilmenin önemini vurgulasa da, Türkçe öğrenmek için zamanları olmadığını ifade etmişlerdir. Dil bariyeri, istihdamdan sonra Suriyeli göçmenlerin en temel sorunlarından ve şöyle ifade edilmektedir.

“Türkçe, öğrenmesi kolay bir dil değil. Aslında çocuklar biraz konuşuyor ama ben iyi değilim. Çok fazla problemimiz var gerçekten bunlarla uğraşmaktan dil öğrenmeye fırsat kalmıyor.Günümüzün çoğu çalışarak geçiyor.” (Görüşmeci 13, İsmet Paşa Mah.Gaziantep, 14.11.2019)

“Türkçe ile kendimi ifade edemiyorum. Bu yüzden Türklerle anlaşamıyorum. Onlar da beni anlamadığı zaman rahatsız oluyorlar. Sonra da sohbetten vazgeçiyorlar. Böylece iletişim problemi yaşıyorum.”(Görüşmeci 3, Beş yüz Evler Mah. Gaziantep, 21.11.2019)

Göçmenler, göç edilen ülkede pek çok problemle ve belirsizlikle baş etmek durumunda kalmaktadırlar. Gaziantep’teki Suriyeli göçmenlerin problemlerinin başında, yukarıda ifade edildiği gibi, dil sorunu gelmektedir. Göçmenlerin çok ciddi bir kısmının bunca seneye rağmen, Türkçeyi öğrenememiş oldukları açıkça gözlenmektedir. Erdoğan’ın Suriyeli Barometresi araştırmasında, Suriyeli göçmenlerin Türkçe öğrenmemiş olmalarının, Türk toplumu arasında rahatsızlık yarattığı ve tahammül düzeyinin oldukça düşmüş olduğu vurgulanmıştır. (Erdoğan, 2022: 48) Çalışma izni, düşük ücretle çalışma, eğitime erişimde aksaklık diğer başat sorunlar arasında sayılabilir. Bu durum, uyumu zorlaştıran sorunlardandır ve şöyle ifade edilmektedir.

“Türkçe konuşamıyoruz bu en önemli sorunuz. Ama benim dil kurslarına gidecek zamanım da yok. Çalışmak zorundayım ve evin ihtiyaçlarını karşılamak zorundayım. Kurslar çalışma saatlerime uymuyor hiç. Kurslar genelde mesai saatleri içinde oluyor. Bu da bana uymuyor.Urfa’da çalışırken Halk Eğitim Merkezi’nin düzenlediği kurslara devam etmek istedim ancak yine saatlerim uymadı. Ben iş çıkışlarında kurslara katılmak istedim. Ancak o saatlerde kursumuz yok dediler.Benim işim ayrıca genelde Suriyelilerle.Biz sivil toplum kuruluşuyuz.İşimiz hep Suriyelilerle.Bu yüzden pratik yapma şansımız olmuyor....”(Görüşmeci 20, Yeditepe Mah.Gaziantep, 21.11.2020)

“Ben Türkçe konuşamıyorum. Sadece Türkçe ile selamlaşabilirim. Bu nedenle günlük hayatta birçok sorunla karşılaşıyorum. Türkler de bizimle anlaşılmadığı zaman geriliyorlar. Mesela bir devlet dairesinde işim oluyor ama memurla anlaşılamıyorum. Çoğu zaman tercüman da olmuyor. Bu sefer karşıdaki sinirleniyor. Keşke çok güzel Türkçe konuşabilseydim. Bunu çok isterdim.”(Görüşmeci 19, Düztepe Mah.Gaziantep, 17.12.2019)

“Yerel halk tarafından daha çok kabul edilmemiz lazım. Mültecilerin dil bilmesi de uyum için çok önemli. Dil bilmiyorsam uyum sağlayamam. Ben Suriye’de iken master yapıyordum. Türkiye’ye geldiğim için eğitimim yarıda kaldı. Burada çalışmaya başladım bir yandan da eğitime devam etmek istedim ama bu süreçte bana hiç kolaylık sağlanmadı, destek de olunmadı.(Görüşmeci3, Beş yüz Evler Mah. Gaziantep,21.11.2019)

Öte yandan, okullar hem mülteci çocuklar hem de aileler açısından, yerel halk ile en önemli karşılaşma alanlarıdır ve uyumun desteklenmesinde önemli bir rol oynar. (Ager ve Strang,2008:172) Dışlanma gibi sorunlarla karşı karşıya kalsalar da, Suriyeli öğrenciler sosyal uyuma daha çok meyillidir. (Beegom,2023:175) 2014 yılında yayımlanan, “Yabancılarla Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri” MEB Genelgesi ile Suriyeli mülteci çocukların devlet okullarına kayıt yaptırmalarının önü açılmış ve Suriyeli mülteci çocukların eğitim gördüğü geçici eğitim merkezleri kapatılmıştır. Suriyeli öğrenciler, Türk çocuklarla aynı sınıflarda eğitim görmektedir. Bu da uyum açısından oldukça önemlidir. Alleben Mahallesi’nde yaşayan kadın mülteci, okulların ve dil bilmenin uyum açısından önemine şöyle vurgu yapmaktadır.

“Çocuklarımız Türk öğrencilerle aynı okullarda eğitim görüyor. Bu uyum için önemli bir adım. Dil de çok önemli dil bilirse uyum daha çabuk olur. Ben Türkçe bilmiyorum bu yüzden Türk bir komşuya gitmeye çekiniyorum. Çünkü anlaşılmayacağımızı düşünüyorum. Bu yüzden dil bilmek önemli gerçekten.”(Görüşmeci 27, Alleben Mahallesi,Gaziantep,26.11.2019)

“Bence Suriyeli öğrencilerin, Türk öğrencilerle birlikte okuması, uyum adına atılmış en önemli adımdı. Suriyeli öğrenciler kendilerini dışlanmış hissetmediler bu şekilde. Çocuklarımızın Türk çocuklarla eşit koşullarda okuması ve Türk arkadaşlarının olması çok önemli diye düşünüyorum.”(Görüşmeci 3, Beş yüz Evler Mah. Gaziantep, 21.11.2019)

Türkiye’de mülteciler, istihdama erişimde çeşitli sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Çalışma izni, geçici koruma statüsü alındıktan altı ay sonra, işveren işçi adına veya kişi kendi adına e devlet üzerinden başvurabilmektedir. Ayrıca, bunun bir kotası bulunmaktadır. Bir işyerinde çalışan mülteci sayısı, toplam çalışanların %10’ununu geçmemektedir. (Danış, Dikmen,2022:37) Yeditepe Mahallesi’nde görüşme gerçekleştirilen bir STK çalışanı, çalışma izinleri ile ilgili sıkıntılara ve çalışma koşullarına vurgu yapmıştır.

“B1 seviyesi sertifikam var. Ama konuşmakta güçlük çekiyorum. Çünkü yerel halk ile pek haşır neşir değilim. Ben bir STK’da çalışıyorum. Pek sevmesemde buralarda çalışmak zorundayım çünkü maaşları daha yüksek. Kız kardeşimin eşi şehit oldu. Ona bakmak zorundayım. Diğer kız kardeşimin eşi Suriye’de hapiste. Ona ve çocuklarına da bakıyorum. Bu yüzden yüksek gelire ihtiyacım var. Özel sektörde çalışsam kimse bana bu maaşı vermez. Bu yüzden STK’larda çalışıyorum. Çalışma izni çıkarmak çok zor Türkiye’de. İşverenin sana çok fazla ihtiyacı yoksa çalışma izni çıkarmaz.”(Görüşmeci 20,Yeditepe Mah. Gaziantep,03.11.2019)

Öte yandan, 40 yaşındaki Suriyeli mülteci, uyumun birlikte yapılacak toplantılar vasıtasıyla gerçekleşeceğini ve ayrıca istihdama katılmanın uyuma büyük katkı sağlayacağını şöyle dile getirmiştir.

“Türklerle birlikte bazı toplantılar yapsak iyi olur. Uyum iki toplumun bir araya gelmesiyle olur. Toplantılar, düğünler, okullar. Çocuklar okullarda ve parklarda entegre olabilirler. Biz de iş bulursak daha çabuk entegre oluruz.Benim diğer insanlar ile bir araya gelmem için iş bulmam gerek.İş bulamazsam eve mahkum olurum. Kimseyle görüşmem.”(Görüşmeci 19, Düztepe Mah. Gaziantep,05.12.2019)

Suriyeli mültecilerin varlığı, yerel ekonomiyi ve iş gücü piyasasını önemli ölçüde etkilemektedir. (Erdoğan,Kirişçi ve Uysal,2021:25) Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, Gaziantep’teki iş olanaklarının kentte yerel halk ve mülteciler arasında oluşabilecek gerilimleri minimum düzeyde tuttuğunu ve entegrasyona olumlu katkı yaptığını şöyle belirtmektedir.

“Esasında Gaziantep, bir çok bakımdan ayrıcalıklı bir il.Yüksek bir göçmen nüfusu var evet ama burada iş olanakları da oldukça fazla.Bu durum da olası gerginlikleri en aza indiriyor. Size somut bir örnek vermek istiyorum. Göçün ilk yıllarında belediyeye en çok

yapılan şikayet, Suriyeli mültecilerin gece geç saatlere kadar parkta gürültülü bir şekilde oturmaları ile ilgiliydi. Biz buna yönelik çeşitli broşürler hazırladık, çalışmalar yaptık ve parklarda dağıttık. Şunu fark ettik, burada istihdam olanakları yüksek. İnsanlar bir şekilde iş buluyor ve çalışıyor. Sabah erken uyanmaları gerektiği için de artık parklarda geç saatlere kadar oturmuyorlar. Yani iş bulabildikleri ve çalıştıkları için bu sorun çözülmüş oldu.”(Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, 04.12.2021)

İçduygu ve Osseiran tarafından yapılan bir araştırmaya göre , farklılıklara rağmen, Gaziantep ve Halep arasında, akrabalık, coğrafi yakınlık ve iş bağları açısından güçlü yakınlık bulunmaktadır. (İçduygu ve Osseiran,2022:4) 38 yaşındaki Suriyeli mülteci, Suriye’nin Türkiye ile kültürünün, coğrafyasının ve ikliminin oldukça benzer olduğunu, arada sınırlar olsa dahi, kültürün ve tarihin sınırının olmayacağını şöyle ifade etmiştir.

“Biz her iki toplum aynı dine mensubuz. Hayat tarzlarımız da oldukça benziyor. Ben buradaki insanlar gibi modern olduğumu düşünüyorum. Mesela coğrafyalarımız da çok benziyor.Ben Cerablus’luyum ve esmer tenliyim. Buradaki insanların birçoğu da esmer tenli. Benziyoruz yani. Cerablus ve Antep birbirine çok yakın. Aradaki mesafe 70 km’den az. İklimler de benziyor. Türk ve Suriyeli şeklinde ayırım yapanlar oluyor ama bunlar oldukça az.Yemek kültürümüz, örf ve adetlerimiz, hayata bakışımız bile benziyor.Örneğin Halep, Gaziantep’e oldukça benzeyen bir şehir.Doku, binalar, tarih oldukça benzer. Aslında biz bir milletiz aramızdaki sınır bizi ayırmıyor. Kültüre ve tarihe sınır koymak zor. Ben düşünmekte özgürüm. Her iki bölge arasında ticaret de var ayrıca. Tabi savaştan önce ticaret daha fazlaydı. Şimdi bayağı azaldı....(Görüşmeci 3,Beş yüz Evler Mah. Gaziantep, 21.11.2019)

Uyum, hem yerel halk hem de mülteciler açısından karşılıklı ve aktif bir süreçtir. Göçmenler kadar, yerel halk da, bu etkileşime açık olmalıdır. Uyum, durağan olmayan değişen ve dönüşen bir süreçtir. Yeni gelen, bütünün de değişimine neden olmaktadır. Bu nedenle uyum karşılıklı bir süreçtir ve karşılıklı bir dönüşümden söz edilebilir.(Kaya,2022:339) Ancak bu süreçte yerel topluluğun daha avantajlı olduğu söylenebilir. (INTPOL,2006:18) Görüşülenler, bunu şöyle ifade etmektedir.

“Entegre olmak için ben çabalamalıyım. Örneğin bizim kültürümüz buradan farklı, biz gece geç saatlere kadar oturuyoruz. Burada insanlar geç saatlere kadar oturmuyor. Misafir olduğumuz için biz onlara uyum sağlamalıyız. Örneğin, nargilemizle geç saatlere kadar parkı işgal etmemeliyiz. Burada insanlar benim dış görünüşümden rahatsız olursa ben biraz değişebilirim. Ben değişime öncü olmalıyım. Daha yapıcı olmalıyım. Örneğin toplu taşımada yüksek sesle sohbet etmemeliyim. Ev sahibi toplumun yemeklerini, kahvelerini deneyebilirim. Bunları yapmak zor olmamalı.” (Görüşmeci 24, Beş yüz Evler Mah.Gaziantep, 17.11.2019)

“Türkler Suriyelileri ve Suriyeliler de Türkleri kabul etmeli. Türkler Suriyeli mültecilere karşı ön yargılı oluyorlar bazen. Sırf Suriyeli olduğu için iletişim kurmak istemiyorlar. Bunu tabi Suriyelilerin bir kısmı da yapıyor. Tabi bir elin beş parmağı aynı değil çok da iyi insanlar var. Ben mesela yaşadığım yerde bu güne kadar hiçbir sorunla karşılaşmadım. Dil bilmek de önemli tabi. Biz burada geçim derdine düştüğümüz için dil öğrenmeye fırsatımız olmuyor.Avrupa’daki Suriyeli mülteciler öyle değil.Devlet her imkanı sunmuş onlara. Dil kursuna da gönderiyor. Biz burada her şeyi bir arada yapmaya çalışıyoruz. Ama yürümüyor bu şekilde.” (Görüşmeci 30, Alleben Mah. Gaziantep, 19.11.2019)

Dil öğrenimi, emek piyasasına katılım ve Suriyeli çocukların eğitim öğretim sistemine adapte edilmesi uyum konusunda üç önemli parametre olarak karşımıza çıkmaktadır. Suriyeli göçmenler arasında Türkçe öğreniminin oldukça sınırlı kaldığı açıkça gözlenen bir olgudur. Suriyeli göçmenler, uzun çalışma saatlerinden dolayı ve Türk vatandaşlarıyla yeterince sosyalleşemediklerinden dolayı, Türkçeyi öğrenemediklerini, bunun da uyumun önünde bir engel olduğunu ifade etmişlerdir. Emek piyasasına erişim de uyum konusunda önemli bir parametredir.Görüşme gerçekleştirilenler, emek piyasasına dahil olmanın uyum sürecini kolaylaştıracağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, 2016 yılından bu yana, eğitim, istihdam ve sağlık gibi alanlarda Suriyeli mülteci entegrasyonu için çeşitli politikalar üretilmektedir. Bu politikaların birçoğu AB tarafından fonlanan, çeşitli projelerle sağlanmaktadır.(Daniş ve Dikmen,2022:28) Bu projeler kimi zaman birkaç aylık kimi zaman da bir veya birkaç yıllık şeklinde olabilmektedir. Yukarıda Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri’nin de belirttiği gibi bu projelerin daha uzun erimli olması elzemdir.

6. Sivil Toplum ve Kurumlar arası İşbirliği Bağlamında Politika Uygulaması

Bir politikanın başarıya ulaşması için, yerel ile uyum sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.(Anderson,2003:196) Başarılı bir politika uygulaması için, tecrübe, eğitim, katılım, liderlik, örgütsel uyum gibi kriterlerin yanı sıra, yatay ve dikey işbirlikleri de oldukça önemlidir. Bu nedenle, kurumlar arası işbirliği, politika uygulamasının başarıya ulaşmasında önemli bir eşittir. Gaziantep BŞB’nin bu konuda dikkate değer işbirlikleri geliştirdiğini söylemek mümkündür. Gaziantep BŞB’nin, Suriyeli göçmenler konusunda, hem devlet kurumları ile hem de sivil toplum kuruluşları ile önemli işbirlikleri bulunmaktadır. Örneğin, Gaziantep BŞB, belediyeye bağlı olan sanat ve meslek eğitim kurslarında, MEB ile işbirliği içinde çalışmakta öğretmen açığını halk eğitim merkezi vasıtasıyla gidermektedir.Bu durum şöyle ifade edilmektedir.

“Biz, Halk Eğitim Merkezleri’nden öğretmen desteği alıyoruz. Başka bir örnek vereyim. GASMEK’lerde eğitim faaliyetlerini büyük ölçüde belediye üstlenmiş durumda ama bazı durumlarda, Milli Eğitim’den destek alarak gerekli sertifikaların verilmesi sağlanıyor. Valilikte karşılaşılan sorunlara dair il koordinasyon toplantıları oluyor. Mesela güncel bir örnek vereyim. Bayramlaşmadan dolayı Suriyeliler şu anda sınırı geçip, Suriye’ye bayramlaşmaya gidip tekrar buraya dönüyorlar. Sınırdan geçen yüksek bir mülteci oranı var. Havalarda çok sıcak, sınır geçiş sorumluluğu Göç İdaresi’nde, kaymakamlık ve valiliklerde. Ama insanların orada güvenli bir şekilde gölgede bekleyebilecekleri çadırların oluşturulması, tuvaletlerin oluşturulması ve orada çocuklu emziren kadınlar varsa onların bebeklerini emzirebilecekleri güvenli bir alanın oluşturulması, içme suyu temini vs. bu noktalarda belediye destek veriyor. Doğrudan bu tür çalışmalar da yapılıyor.”(Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, 04.12.2019)

“Örneğin bizim bahçe ve parkların bakımı için personele ihtiyacımız var. Daha önce, bir STK temsilcisine beraber proje yapalım dedim. Ancak projeleri en fazla 3 ay yapabildiklerini söylediler. Yani böyle bir proje fikrine sıcak bakmadılar. Ben projelerin kısa süreli olmasını mülteciler açısından çok faydalı bulmuyorum.” (Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, 04.12.2019)

Gaziantep’te, sağlık, eğitim, uyum ve koruma alanlarında çalışmakta olan, yerel, ulusal ve uluslararası pek çok STK bulunmaktadır. Kızılay, Türkiye Barolar Birliği, BM, WFP, Uluslararası Göç Örgütü, ILO, CARE International, Welterhungerhilfe, SENED, Bahar, GIZ, Expertise France, Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı, IFRC, Dünya Doktorları, Relief International, SGDD-ASAM, Şafak Derneği, Türkiye Kalkınma Vakfı, Suriye Yardım Derneği, GOAL, Vatan Derneği, Suriye Amerikan Yardım Derneği, Rahma Vakfı, Nar Tanesi, Toplum Gönüllüleri Vakfı gibi pek çok sivil toplum kuruluşunun aktif projeleri bulunmaktadır ve bu projeler vasıtasıyla bu güne kadar birçok Suriyeli göçmene ulaşılmıştır. Gaziantep’te yerel düzeydeki işbirlikleri, politikayı dönüştüren etmenlerin başında yer almaktadır. Gaziantep, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği başta olmak üzere birçok STK ile işbirliği geliştirmiş ve bu işbirlikleri vasıtasıyla mültecilere hizmet sağlamaktadır. Belediye bünyesinde, Beyaz Masa Biriminde, ASAM tarafından görevlendirilmiş Arapça ve Türkçe konuşabilen bir Suriyeli personel mevcuttur. Birim bir nevi danışmanlık hizmeti vermekte ve 2018 yılından beri faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca, belediyeye bağlı olarak kurulan Ensar Toplum Merkezi’nde SGDD-ASAM’ın bir personeli bulunmaktadır.

“Suriyeli mülteciler burayı henüz çok bilmiyor. Burayı bilen mülteciler gıda yardımı, yakacak yardımı gibi yardımlar için geliyorlar. Biz ilgili yerlere yönlendiriyoruz. Örneğin, bir mülteci yakacak yardımı için destek istediği zaman biz onu Valiliğin ilgili birimine yönlendiriyoruz. Ben, Valilikte tercüman olmadığı için, burada yazı yazıyorum. Mülteci Valiliğe gittiği zaman iletişimde problem yaşarsa beni arıyor ben yardımcı oluyorum. Örneğin evlenmek için gelen mülteciler var, ama biri resmi olarak evli. Bu kişinin konsolosluktan yazı alması lazım. Sonrasında veri güncelleme merkezine gitmesi lazım. Ben onu ilgili belediyeye yönlendiriyorum. Başka bir örnek, kişi dükkân açmış ancak olması gerekenden fazla kaldırım kullanmış, ceza kesmişler bu yüzden. Eğer bunlar cezayı 15 gün içinde öderlerse indirimli ödüyorlar. Ben bunları zabıtaya yönlendiriyorum. 15 günü geçirmişse buradaki vezneye yönlendiriyorum.” (Gaziantep BŞB, Beyaz Masa Birimi’nde görevli personel, 18.11.2019)

Yukarıda ifade edildiği gibi, Gaziantep’te, pek çok sivil toplum kuruluşu hizmet vermektedir. Bu sivil toplum kuruluşlarının göçün Gaziantep’te yerelden yönetilebiliyor olmasında önemli etkileri vardır. Şahinbey Belediyesi de, Gaziantep BŞB gibi, bazı sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği geliştirmiştir.

“Göçün ilk senelerinde, Suriyeli mülteciler, belediyeye daha çok uğruyorlardı. Göç İdaresi kurulduktan sonra, bayağı azaldı gelişleri. Çeşitli dernekler ile işbirliklerimiz var. Örneğin Şam Yetimler Derneği. Biz dernekler ile işbirliği geliştirirken, derneğin geçmiş faaliyetlerine ve yasal olarak kayıtlı olup olmadığına bakıyoruz. Bir dernek Kızılay ve AFAD ile çalışıyorsa, bununla işbirliği yapıyoruz. Bir derneğin devlet kurumları ile çalışıyor olması bizim için bir kriterdir. Bizim belediye bünyesinde kurduğumuz, Türklere yönelik

olan, Şahinbey Yardımlaşma Derneği mevcut. İstisnai durumlarda, Suriyeli mülteciler de bu derneğin hizmetlerinden faydalanabiliyor.” (Şahinbey Belediyesi, Sosyal Yardım İşleri Birim Sorumlusu,13.12.2019)

Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, alt yapı, çöp toplama gibi en temel hizmetlerin yanı sıra, Ensar Toplum Merkezi’nin de göçmenler adına atılmış önemli bir adım olduğunu vurgulamaktadır. Belediyeye bağlı olarak faaliyet gösteren bu merkez, 2015 yılından beri hizmet vermektedir. Şube müdürü, merkezin faaliyetlerini şöyle ifade etmiştir.

“Bizim temel çalışma bölgemiz, Ensar Toplum Merkezi. Bu merkez ilk olarak 2015 senesinde kuruldu. İlk kurulduğunda GASMEK ile ortak çalışmaktaydı. 2 yıl birlikte çalışıldı. Sonrasında, GASMEK oradan ayrıldı. Ensar Toplum Merkezi’nde, UN kurumları ve diğer farklı STK’larla birlikte projeler yürütülüyor. Merkezde, yönetici, belediye personelleri ve STK personelleri ortak görev yapıyor. Merkezin idaresi ve denetimi bize bağlı. Merkez’de mültecilere yönelik danışmanlık hizmeti, Türkçe dil kursları, PSS desteği, müzik kursları ve sanat atölyesi gibi atölyeler bulunuyor.”(Göçmen İşlerinden Sorumlu Birim Amiri, 04.12.2019)

Öte yandan, belediye bünyesinde kurulan danışma hattı yerel halka ve göçmenlere hizmet vermektedir. Ayrıca belediyenin danışma biriminde, bir tercüman görev yapmaktadır. Görüldüğü üzere belediyelerin göçmenlere yaklaşımları birbirinden farklılık göstermektedir. Gaziantep BŞB, çeşitli inisiyatif, girişimler ve işbirlikleri ile süreci yönetme yoluna gitmiş ve yerel düzeyde karşılıklı bir diyalog oluşturabilmiştir. Politika yerel düzeyde dönüşerek yeniden şekillenmiştir. Şahinbey Belediyesi, Sosyal Yardımlardan Sorumlu Birim Amiri, sivil toplum kuruluşları ile geliştirdikleri işbirliklerini şöyle ifade etmektedir.

“STK’lar ile işbirliği içerisinde çalışıyoruz. Göçmenlere yönelik desteğimizin bir kısmı, STK’lardan sağladığımız fonlardan oluyor. Rahmet Yardımlaşma Derneği ve Şam Yetimler Derneği ile çeşitli işbirliklerimiz mevcut. Bir süre önce, Rahmet Yardımlaşma Derneği, yerel halka ve Suriyeli mültecilere hasta bezi yardımı yapmak istediğini ilettiler. Bunu da bizim vasıtamızla yaptılar. Bir her iki topluluğa da eşit dağıtım yaptık. Katar Charity ile de çalışmalarımız mevcut. Ramazanda birlikte iftar programlarımız oluyor ve onlar da çeşitli yardımlar için bağış yapıyorlar.(Şahinbey Belediyesi, Sosyal Yardım İşleri Birim Sorumlusu,13.12.2019)

“Şahinbey Belediyesi bu konuda oldukça başarılı. Geçen gün katıldığım bir toplantıda, belediyemizin bu konuda ne yaptığını sordular. Gaziantep’te, Valilik başta olmak üzere, STK’lar, merkezi yönetim kuruluşları ve yerel yönetimler hep birlikte çalışıyor. Ayrıca, kanaat önderleri ve vakıfların da önemli katkısı var. Bunlar ön yargıları kırdılar.”(Şahinbey Belediyesi, Sosyal Yardım İşleri Birim Sorumlusu,13.12.2019)

Gaziantep’te yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla geliştirmiş olduğu işbirlikleri, göçün yerelden yönetilmesinde önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Uygulama aşamasında yerel yönetimler, çeşitli işbirlikleri vasıtasıyla politikanın dönüşmesine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, yerel yönetimlerin bu husustaki yaklaşımları birbirinden farklılık göstermektedir. Türkiye’de yerel yönetimler mülteciler hususunda finansal kaynak açısından kısıtlıdır. Gaziantep BŞB ve Şahinbey Belediyesi uygulamada geliştirdiği işbirlikleri vasıtasıyla, hem finansal

açından hem de personel açısından desteklenmiş ve uygulama aşamasında kendi özgül kaynak ve dinamiklerini yaratabilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, Gaziantep'te Suriyeli göçmenlere yönelik göç politikalarının nasıl şekillendiği ve yerel yönetimlerin rolü Paul Sabatier ve Daniel Mazmanian'ın uygulama teorisi bağlamında ele alınmıştır. Gaziantep, mültecilere yönelik politika uygulaması ve saha bürokratlarının inisiyatifleri dolayısıyla bu konuda öne çıkmış bir ildir. Gaziantep'in sınır şehri olması ve istihdam olanakları Gaziantep'e göç edilmesinde önemli etkenlerdir. Yapılan mülakatlarda, yerel aktörlerin Suriyeli göçmenlerin Türkiye'de kalıcı olduklarını düşündükleri, Suriyeli göçmenlerin de geri dönüş gibi bir düşünceden uzak oldukları sonucuna varılmıştır. Türkiye'de kurulan hayat, iş ve eğitim durumları, Suriye'de kısa vadede hayatın normale dönmeyeceği ve birçoğunun evlerini kaybetmiş olması bu noktada etkili faktörlerdir. Öte yandan, dil öğrenimi ve emek piyasasına erişim uyum konusunda önemli iki parametredir. Suriyeli göçmenler, genelde ağır iş koşullarından ve uzun çalışma saatlerinden dolayı, Türkçe kurslarına zaman ayıramadıklarını ve bu nedenle de Türkçeyi öğrenemediklerini belirtmişlerdir. Emek piyasasının dışında olanlar da sosyalleşemediklerinden dolayı, Türkçeyi öğrenemediklerini ifade etmişlerdir .

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan, Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü, yerel düzeyde kurumsallaşma adına atılmış önemli bir adımdır. Ayrıca belediyeye bağlı olarak kurulan Ensar Toplum Merkezi, belediye bünyesinde görev yapan ve SGDD-ASAM tarafından görevlendirilen personel de sivil toplum kuruluşları ile işbirliği adına ve göç politikalarının uygulanmasına yönelik atılmış önemli adımlardır. Bu işbirlikleri hem bütçe problemlerini hafifletmekte, hem de insan kaynağı açığını kapatmaktadır. Öte yandan, çalışmada ifade edildiği gibi, Gaziantep'te ulusal ve uluslararası olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu faaliyet göstermektedir.Yurt dışı merkezli birçok sivil toplum kuruluşunun da Türkiye'deki ana ofisleri Gaziantep'te bulunmaktadır. Bu anlamda Gaziantep'te sivil toplum kuruluşlarının oldukça etkin olduklarını söylemek gerekmektedir. Gaziantep'te sivil toplumun etkinliğinin ve yerel düzey yöneticilerinin sivil toplum ile işbirliklerinin süreci yönetilebilir kılan önemli parametreler olduğu görülmektedir. Politika yerel düzeyde gerçekleştirilirken pek çok problemle karşılaşabilmektedir. Bu nedenle, bir politikanın başarıya ulaşması, sahada görev yapan bürokratların karar alırken kullandıkları inisiyatif, takdir yetkisi ve gösterdikleri esneklik ile bağlantılıdır.

Çalışmanın nihayetinde, yerel yönetimlerin temel hizmetler, işbirliği ve uyum gibi konularda temel aktörler oldukları ve Gaziantep'te politikanın yerel düzey bürokratlarının da etkisiyle dönüştüğü sonucuna varılmıştır. Gaziantep'te yerel yönetimler çeşitli inisiyatiflerle politikayı yerel düzeyde dönüştürmüş ve politika, saha bürokratlarının da etkisiyle aşağıdan yukarıya(bottom up) doğru şekillenmiştir. Türkiye'de politikaların belirlenmesi, merkezi yönetimin güdümünde olsa da, Gaziantep yereldeki yansımaların farklı olabileceğini gösteren bir il olmuştur

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: [TR] Yazar / yazarlar, kendileri ve / veya diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını veya varsa bu çıkar çatışmasının nasıl oluştuğuna ve çözüleceğine ilişkin beyanlar ile yazar katkısı beyan formları makale süreç dosyalarına ıslak imzalı olarak eklenmiştir.

[EN] The author(s) declare that they do not have a conflict of interest with themselves and/or other third parties and institutions, or if so, how this conflict of interest arose and will be resolved, and author contribution declaration forms are added to the article process files with wet signatures.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur. Buna ilişkin ıslak imzalı onam formu, makale süreç dosyasına eklenmiştir.

KAYNAKÇA:

Ager A., Strang A.(2008), Understanding Integration:A Conceptual Framework, Journal of Refugee Studies, Vol.21,No:2,Oxford University Press, ss:166-191

Alvanoğlu S., Ateş.H.(2020), Yerel Yönetimlerin Mültecilere Yönelik Yenilikçi Uygulamaları:Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Örneği, TESAM Akademi, Journal of TESAM Academy, ISSN:2148-2462,Cilt 7(2), 375-400

Anderson J.E. (2003), Public Policymaking, Fifth Edition, Texas A&M University, Houghton Mifflin Company, Boston, Newyork

Beegom B.R.K.(2023), Syrian Forced Migration and Social Cohesion Process İn Türkiye, Journal of Sociological Context,4(2),173-181, <https://doi.org/10.52108/2757-5942.4.2.5>,Erişim tarihi:01.03.2025

Cerna L. (2013), The Nature of Policy Change and Implementation, A Review of Different Theoretical Approaches, Organization for Economic Cooperation and Development, 2013, https://www.luciecerina.com/uploads/5/1/2/5/5125288/the_nature_of_policy_change_and_implementation.pdf, Erişim tarihi:10.10.2024

Danış D.(2018), Türkiye’de Kent Mültecileri ve Misafirperverlik, TESEV İyi Yönetişim Tartışmaları, https://www.tesev.org.tr/wpcontent/uploads/rapor_Turkiyede.Kent_.Multecileri.ve_.Misafirperverlik.Didem_.Danis_.pdf,Erişim tarihi:15.07.2024

Danış D.&Dikmen H.(2022), Türkiye’de göçmen ve mülteci entegrasyonu, politikalar, uygulamalar ve zorluklar. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkiye’nin Göç Siyaseti özel Sayısı, 21(Özel Sayı), doi:10.46928/iticusbe.1106715,24-45

Danış D., Şenol Sert D., (2009), “Göçü Yerelden Yönetmek: Belediyeler”(Çevrimiçi), Saha, Yurttaşlık Derneği, Dört Aylık Süreli Yayın, <https://hyd.org.tr/attachments/article/718/saha6.pdf>, 05.05.2019, ss.56-63

- Erdoğan M.(2019), Syrian Refugees in Turkey: Konrad Adenauer Stiftung, September, <https://www.kas.de/documents/283907/7339115/Syrian+Refugees+in+Turkey.pdf>,Erişim tarihi:05.02.2020
- Erdoğan M.(2017), “Kopuş”tan “Uyum”a Kent Mültecileri, Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi:İstanbul Örneği, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, <https://www.marmara.gov.tr/UserFiles/Attachments/2017/05/09/2a50f712-6413-489f-9deb-56dc52de7264.pdf>,Erişim tarihi:15.02.2025
- Erdoğan M.(2023), Suriyeliler Barometresi, Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamının Çerçevesi”,SB 2022, <https://www.unhcr.org/tr/haberler-ve-bilgilendirme/yayinlar>, Erişim tarihi:26.02.2025
- Erdoğan M.M,Kirişçi K.,Uysal G., (2021), Improving Syrian Refugee Inclusion in the Turkish Economy, How Can International Community Help?, World Refugee&Migration Council Research Report, September 2021, IGAM Academy
- Gaziantep Valiliği (2024), Gaziantep İlinin İdari Tarihçesi ve Günümüzdeki İdari Yapısı, <http://www.gaziantep.gov.tr/gaziantep-tarihi>, Erişim tarihi:27.12.2024
- Gaziantep Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2024), Gaziantep Tarihi, <https://gaziantep.ktb.gov.tr/TR-52292/tarihce.html>, Erişim tarihi:28.12.2024
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2024), Geçici Koruma, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>, Erişim tarihi: 12.07.2024
- Göç İdaresi Başkanlığı (2014), “Geçici Koruma Yönetmeliği”(Çevrimiçi), Yayımlandığı Resmi GazeteninTarihi:22.10.2014,<https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/evraklar/mevzuat/Gecici-Koruma.pdf>, Erişim Tarihi: 26.02.2025
- INTPOL (2006), “Integration and Integration Policies” (Çevrimiçi), European Forum For Migration Studies, IMISCOE Network Feasibility Study, Director: Friedrich Heckmann,<https://www.efms.unibamberg.de/pdf/INTPOL%20Final%20Paper.pdf>,Erişim tarihi:15.10.2024
- İçduygu A., Osseiran S.(2022), Syrian Refugees in Istanbul and Gaziantep:Comparative Findings on Settlement, Livelihood and Support, CMI Insight, 2022:01
- İçduygu A.,Şimşek D.(2016), Syrian Refugees in Turkey:Towards Integration Policies, Turkish Policy Quaterly,Volume 15,Number 3, http://turkishpolicy.com/files/articlepdf/syrian-refugees-in-turkey-towards-integration-policies_en_2781.pdf, ss.56-69, Erişim tarihi:26.02.2025
- İçduygu, A., Demiryontar, B. (2022), Türkiye’de devlet ve Suriyeli mülteciler: çelişkili politikalar ve araçsal rasyonellik. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkiye’nin Göç Siyaseti Özel Sayısı*, 21(Özel Sayı), 316-334. doi:10.46928/iticusbe.1182299

- Kaptı A., Alaç A.E.(2015), “Kamu Politikalarının Uygulama Aşaması”, Kamu Politikası, Kuram ve Uygulama, Der: Mete Yıldız ve Mehmet Zahid Sobacı, Adres Yayınları/36, ss:228-243
- Kaya A.(2022) Türkiye’de entegrasyon tartışmaları: Aktörler ve Roller: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkiye’nin Göç Siyaseti Özel Sayısı, 21(Özel Sayı), 335-359, doi:10.46928/iticusbe.1194893
- Khan A.R. (2016), ,Policy Implementation,Some Aspects and Issues,Journal of Community Positive Practices,XVI(3),2016,3-12,Policy Implementation 2
- Lipsky M.(2010), Street Level Bureaucracy,Dilemmas of the Individual in Public Services,Russel Sage Foundation,NewYork, Genişletilmiş Baskı, <https://doi.org/10.1177%2F107808747100600401>, Erişim tarihi: 04.08.2024
- Mazmanian D.,Sabatier,(1983), Impelementation and Public Policy with a new Postscript (çevrimiçi), UniversityPressAmerica, <http://www.des.ucdavis.edu/Faculty/Sabatier/mazmaniansabatier.pdf>,Erişim tarihi:02.08.2024
- Merriam Webster Sözlük (2024), Implementation, www.merriam-webster.com, Erişim tarihi:05.10.2024
- Mthethwa R.M.(2012), Critical Dimensions For Policy Implementation, African Journal of Public Affairs, Vol.5,Number:2, pp.36-47
- OECD 2020 “Toward Sound Policy Implementation” in Policy Framework On Sound Public Governance, Baseline Features of Governments that Work Well, OECD Publishing, Paris, DOI: <https://doi.org/10.1787/199487f6-en>, Erişim tarihi: 01.06.2024
- O’Toole, L. J.Jr. (2000), Research on Policy Implementation: Assessment and Prospects, Journal of Public Administration Research and Theory,J-PART 10(2000):2, 263-288, Policy Implementation 3
- Pülz H.,Treib O.(2006), “Implementing Public Policy,Handbook of Public Policy Analysis, Theory, Politics and Methods” (Çevrimiçi), Ed. Frank Fischer, Gerald J.Miller, Mara S. Sidney, CRS Press, Public Administration and Public Policy, 125, <https://epdf.pub/handbook-of-public-policy-analysis-theory-politics-andmethods-public-administra.html>, ss.89-107, Erişim tarihi:02.06.2024
- Sabatier P.A. (1986) , “Top-Down and Bottom Up Approaches to Implementation Research: A Critical Analysis and Suggested Synthesis” (Çevrimiçi), Journal of Public Policy, No:1,Vol:6,ss:21-48

Signe L. (2019), Policy Implementation,A synthesis of the Study of Policy Implementation and the Causes of Policy Failure,PP-17/03,OCP Policy Center,Policy Paper

Smith T.B. (2019), “The Policy Implementation Process”,(Çevrimiçi), Journal of Innovation and Entrepreneurship, Policy Sciences 4, pp,197-209, Elsevier Scientific Publishing Company

Thomann E.,Van Engen N.,Tummers L.(2018), The Necessity of Discretion: A Behavioral Evaluation of Bottom Up Implementation Theory, Journal of Public Administration Research and Theory, doi:10.1093/jopart/muy024Oxford, 583-601

TÜİK (2023), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684>, Erişim tarihi:27.12.2024

United Nations (2025), %68 of the world population projected to live in urban areas by 2050, says UN, <https://www.un.org/uk/desa/68-world-population-projected-live-urban-areas-2050-says-un>, Erişim tarihi:27.02.2025

UNHCR, Registered Syrian Refugees, <https://data.unhcr.org/en/situations/syria/location/113>, Erişim tarihi: 12.07.2024

USAID (2001) Policy Implementation What USAID Has Learned, Center for Democracy and Governance,Bureau For Global programs, Field Support and Research,U.S.Agency for International Development, Washington DC, Policy Implementation 1 https://www.youtube.com/watch?v=Y8jYNq4Aqdl&ab_channel=StanfordCDDRL, Erişim tarihi:06.20.2020

Yıldırım M.(2010), “Kamu Yönetiminde Takdir Yetkisi: Geleneksel ve Yeni Kamu Yönetimi Arasında Karşılaştırmalı Bir İnceleme”, Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:7, Sayı:2

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

This study focuses on the effect of local-level governments on immigration policies and, in doing so, focuses on the role and discretion of street-level bureaucrats. The central government in Turkey primarily determines migration policies. While local governments do not have effective policymaking, they become more active in policy

Literature Review

The implementation stage of public policy is the most crucial phase of public policy cycle as a success of public policy largely depends on its execution. At this stage, theoretical frameworks are put into practice. One of the most frequently cited definitions of policy implementation in the literature comes from Sabatier and Mazmanian. They define policy implementation as “the implementation of fundamental policy decision, which is usually incorporated into a law, but may also take the form of significant administrative orders (court decisions)” (Sabatier and Mazmanian,1983:20). While local governments do not play an active role in the policy making process, they become more influential in the implementation stage. This is the primary reason for focusing on policy implementation in the study. Street level bureaucrats play a key role in the execution of public policy. Lipsky’s concept of street level bureaucracy is another central focus on in the study. The findings suggest that immigration policies in Gaziantep have been implemented under the influence of street level bureaucrats, following bottom-up perspectives.

Research Question

How are immigration policies implemented in Gaziantep? What factors and dynamics are effective in the implementation stage?

Method

The study was conducted using a qualitative research method. The field study took place in November and December 2019. To reach Syrian refugees, both snowball and random sampling methods were employed. Snowball sampling involves identifying a few initial participants, who then refer others for interviews. The interviews began with snowball sampling and later transitioned to random sampling to ensure diversity and prevent overrepresentation of individuals from the same ethnic background. In random sampling, each individual has an equal chance of being selected. Additionally, interviews were conducted with officials from various institutions on different dates. These included the Gaziantep Municipality, the Immigrant Affairs Branch Manager, the Şahinbey Municipality Social Aid Affairs Manager, the Şehitkamil Municipality Social Aid Affairs Deputy Manager, and staff from SGDD-ASAM assigned to the Gaziantep Municipality White Desk (Municipal Service Desk). The ages of the refugees interviewed in Gaziantep ranged from 18 to 64. All participants were Syrian refugees who migrated to Turkey after 2011, from cities such as Aleppo, Hama, Azaz, Jarablus, Manbij, Homs and Idlib. Of the 32 interviewees, 14 were women and 18 were men. Their occupations included blacksmith, shop owner, non-governmental organization (NGO) worker, grocer, business manager and housewife. No interpreters were used during the interviews. Before participating, refugees were given consent forms explaining the purpose of the study. The data collected were analyzed using Miles and Huberman’s flow model, categorizing findings into three key themes.

Conclusion

Based on Paul Sabatier and Daniel Mazmanian's implementation theory, this study explores how migration policies are shaped in Gaziantep and the role of local governments in this process. Gaziantep stands out in this regard due to its policy implementation for immigrants and the active role played by street level bureaucrats. As a border city, employment opportunities are key factors influencing migration to Gaziantep. From the interviews it was concluded that local actors perceive Syrian immigrants as permanent residents in Turkey, with little prospect of return. Many people have lost their homes in Syria, started a new life in Turkey, found work, and settled their children's education. The fact that life won't return to normal in Syria soon also contributes to this situation. Language learning and access to the labor market are critical components for integration. However, Syrian immigrants generally stated reported being unable to attend Turkish language courses due to the long working hours and demanding work conditions. Those who are outside the labor market also cited difficulties in learning Turkish because they limited opportunities for socialization.

The establishment of the Immigration Affairs Branch Directorate within the Gaziantep Metropolitan Municipality represents an important step toward the institutionalization of migration policies at the local level. Additionally, the Ensar Community Center, which operates under the municipality, and the staff assigned by SGDD-ASAM play a significant role in policy implementation. These collaborations help alleviate budget constraints and address gaps in human resources.

The study also highlights the significant presence of national and international NGOs operating in Gaziantep. Several overseas NGOs also have their main offices in Turkey in Gaziantep, making the city a hub for NGO activity. This vibrant civil society sector, along with strong cooperation between local government and NGOs, is crucial in making the policy implementation process more manageable.

Implementing policy at the local level can present many challenges. Therefore, the success of policy implementation is closely linked to the flexibility of decision-making and the discretion of street-level bureaucrats.

The study concludes that local governments in Gaziantep play a leading role in providing basic services, fostering cooperation, and facilitating integration. Politics in Gaziantep has undergone a transformation at the local level, with the policy being shaped through various initiatives, particularly those driven by street-level bureaucrats, in a bottom-up approach.